

KONWENT MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

STANOWISKO NR 3

KONWENTU MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

z dnia 26 marca 2026 roku

w sprawie pomocy technicznej programów regionalnych jako wsparcia wdrażania funduszy UE

Marszałkowie Województw zwracają się z prośbą o podjęcie zdecydowanych działań wspierających, zmierzających do zapewnienia wystarczającej **alokacji pomocy technicznej (dalej: PT) w perspektywie 2021-2027 oraz informacji w zakresie kształtu systemu wdrażania pomocy technicznej w kraju w perspektywie 2028-2034.**

Zgodnie z Umową Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce w rozliczeniach projektów finansowanych z pomocy technicznej w całym kraju stosuje się system oparty o koszty rzeczywiste. System ten został zbudowany na podstawie wieloletnich doświadczeń wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie funduszy na poziomie krajowym i regionalnym i dotychczas pozwalał na ich efektywne wsparcie w procesie wydatkowania i rozliczania funduszy.

System oparto na rozdzieleniu PT na poziomie krajowym i regionalnym wraz z wyznaczeniem linii demarkacyjnej określającej zadania poszczególnych instytucji oraz uśrednieniu/ ustandaryzowaniu wskaźnika, służącego do wyznaczania alokacji PT we wszystkich programach.

Od perspektywy 2007-2013, podkreślano w kontaktach z KE i ministrem właściwym do spraw rozwoju regionalnego w danym okresie, że uśredniony poziom 4% alokacji programu przeznaczonej na PT nie do końca sprawdzał się w przypadku programów o niższej alokacji. Doświadczenia poprzednich perspektyw wskazują, że część województw mogła sfinansować z PT wyłącznie podstawowe koszty obsługi funduszy i musiała bardzo ostrożnie gospodarować środkami, co uniemożliwiało m.in. odpowiednie motywowanie pracowników czy też zatrzymanie odpływu najbardziej doświadczonej kadry, natomiast województwa z dużą alokacją mogły finansować dodatkowe, ambitne działania wspierające beneficjentów i potencjalnych beneficjentów programu, takie jak np. project pipeline czy też realizować wsparcie kierowane do partnerów programu. Z drugiej strony wyższa alokacja nie oznacza automatycznie, że można wygenerować duże oszczędności, ponieważ liczba naborów oraz

KONWENT MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

kontroli administracyjnych do przeprowadzenia jest proporcjonalnie większa.

Problemy z wielkością alokacji PT uwypuklił okres po pandemii COVID-19. W części województw zamknięcie perspektywy 2014-2020 udało się wyłącznie dzięki zwiększeniu środków PT z tytułu nadkontraktacji i elastyczności, po uzyskaniu dodatkowej puli środków w ramach wsparcia pandemii COVID-19 (PT REACT-EU) oraz dzięki długo utrzymującemu się wysokiemu kursowi euro. Pozwoliło to częściowo finansować ze środków perspektywy 2014-2020 proces przygotowania i uruchomienia programu w perspektywie 2021-2027, co z kolei przesunęło moment uruchomienia alokacji PT z perspektywy 2021-2027.

Środki, które regionalne IZ i IP miały do dyspozycji w perspektywie 2014-2020, po uwzględnieniu – w przypadku części województw - dodatkowo pozyskanych środków w ramach REACT-EU oraz z nadkontraktacji / elastyczności, **były wyższe, niż środki dostępne w perspektywie 2021-2027**. Dodatkowo w następstwie pandemii wystąpił **duży wzrost kosztów / wydatków w wyniku wzrostu cen produktów i usług**. Alokacja jest również niższa w wyniku znacznie niższego aktualnie kursu euro. Wszystkie te czynniki sprawiły, że w perspektywie 2014-2020 alokacja PT pozwoliła na finansowanie zadań IZ i IP w regionach – w przypadku województw o najmniejszej alokacji – przez okres prawie dwukrotnie dłuższy, niż obecnie. Należy podkreślić, że z uwagi na spodziewany deficyt środków obecnej perspektywy, regiony już teraz podejmują działania mające na celu „oszczędzanie” alokacji PT, tj. **przejęcie części kosztów przez budżety województw. Działania te obejmują np. obniżanie poziomu dofinansowania z funduszy w projektach PT (zwiększenie % wkładu własnego), przesuwanie finansowania części etatów do budżetu województwa, bądź finansowanie niektórych kosztów z budżetu województwa. Szacujemy, że uzyskane w ten sposób oszczędności nie pokryją dostrzegalnego deficytu środków niezbędnych do obsługi bieżącej perspektywy oraz przygotowań do kolejnej.**

Tym samym już od 2028 roku w przypadku dużej części województw ciężar finansowania funkcjonowania IZ i IP **spadnie ostatecznie na budżet województw, które już ponoszą ogromny koszt trwających i rozpoczynających się przedsięwzięć wieloletnich, angażujących środki własne województw**. Proponowane przez MFiPR rozwiązanie dla perspektywy 2021-2027, tj. uruchomienie finansowania na podstawie art. 37 rozporządzenia ogólnego (finansowanie niepowiązane z kosztami/FNLC) **jest na tym etapie wdrażania funduszy nierealne** – przede wszystkim ze względu na czas trwania procedury negocjacji / zatwierdzania takich projektów oraz wypłatę środków dopiero po zrealizowaniu pierwszego kamienia milowego (w przypadku IZ FEnIKS sam proces negocjacji trwał ponad 2 lata), ograniczenie tematyczne takich projektów (kategoria interwencji 182, spełnienie wymogu „dodatkowości”) oraz brak doświadczenia instytucjonalnego. Kolejną przeszkodą jest

KONWENT MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

konieczność wygospodarowania środków na ten cel w merytorycznych priorytetach programu regionalnego, co ogranicza możliwość rzeczywistego wsparcia regionów, tym bardziej, że zadania w priorytetach merytorycznych są już wysoce zaawansowane w realizacji. Warto przypomnieć, że regiony dokonały zmian programów poprzez przesunięcia m.in. 10 % alokacji na nowe cele szczegółowe, związane m.in. z bezpieczeństwem, technologiami podwójnego zastosowania, mobilnością wojskową, dostępem do wody, odpornością infrastrukturalną oraz rozwojem kompetencji w zakresie reagowania kryzysowego. Wygospodarowanie w programach kolejnych środków, które mogłyby zostać przesunięte na PT (poprzez wykorzystanie mechanizmu FNLC) jest kolejnym wyzwaniem, w niektórych programach wręcz niemożliwym. Powyższe powoduje również zagrożenie w postaci potencjalnych zarzutów politycznych dotyczących pomniejszania ważnych dla regionu działań merytorycznych kosztem pieniędzy „dla urzędników”.

W ostatnim czasie kwestia wyczerpujących się środków na pomoc techniczną została poruszona w rozmowach z Komisją Europejską w 2024 r. przed spotkaniem rocznym w sprawie przeglądu wdrażania programów na poziomie horyzontalnym, a także podczas spotkań rocznych dotyczących programów krajowych i regionalnych. Mimo to, w ramach procedowanych przepisów dotyczących wdrażania funduszy perspektywy 2028-2034 zaproponowano **obniżenie środków PT do poziomu 3% stawki ryczałtowej, co tylko pogłębi problem**. Tym samym wspieramy stanowisko Rządu podczas roboczych konsultacji na posiedzeniu Subgrupy roboczej Rady UE ds. Wieloletnich Ram Finansowych – Plany Partnerstwa Krajowego i Regionalnego w zakresie zwiększenia ryczałtu na pomoc techniczną z inicjatywy państw członkowskich przynajmniej do 5% oraz sprzeciwu wobec utrzymania proponowanego brzmienia art. 13 ust. 3 projektu przepisów regulujących system wdrażania funduszy europejskich na lata 2028-2034 (tj. Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security for the period 2028-2034 and amending Regulation (EU) 2023/955 and Regulation (EU, Euratom) 2024/2509), zgodnie z którym środki wydane na pomoc techniczną powinny zostać zwrócone z powodu korekt finansowych lub anulowania zobowiązań. Jednocześnie wydłużenie perspektywy o rok oraz zaangażowanie pracowników w realizowane procesy powoduje konieczność zapewnienia dodatkowych środków na finansowanie obsługi administracyjnej.

Ponadto zwracamy uwagę, że **kwota elastyczności wynosząca 25% alokacji** w ramach Polityki spójności, jest **zdecydowanie za wysoka i stanowi realne obniżenie wartości przyznanych środków**, w praktyce uniemożliwiając poszczególnym państwom członkowskim racjonalne planowanie działań. Nie sposób nie odnieść się do dotychczasowych doświadczeń

KONWENT MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

zdobytych podczas wdrażania obecnej perspektywy finansowej, która w swoich założeniach zawiera mniejszą kwotę elastyczności. Trudności związane z przedłużającym się przeglądem śródkresowym, wprowadzone zmiany rozporządzeń i konieczność sprostania nowym wyzwaniom znacząco wpływają na opóźnienie możliwości wydatkowania kwoty elastyczności i znacząco skracają czas na to. W związku z powyższym **wniosujemy o zmniejszenie kwoty elastyczności do poziomu co najwyżej 10% alokacji**, co pozwoli realizować reformy i inwestycje przyczyniające się do rozwoju regionalnego. Jednocześnie, z uwagi na specyfikę wydatków pomocy technicznej oraz doświadczenie w minionej perspektywie finansowej, w ramach której rezerwa wykonania nie dotyczyła wsparcia ze środków pomocy technicznej, **wniosujemy o rozważenie niewydziałania kwoty elastyczności dla pomocy technicznej.**

Zwracamy również uwagę na **brak informacji ze strony MFiPR w zakresie planowanego systemu wdrażania funduszy w kraju w perspektywie 2028-2034, a przede wszystkim PT, na linii ministerstwo - regiony.** Brak informacji w tym zakresie wprowadza **niepewność w zarządzaniu obecnymi strukturami wdrażania funduszy w regionach, zwłaszcza w obszarze planowania środków finansowych na kolejne lata oraz prowadzenia rzetelnej polityki kadrowej wobec pracowników, którzy z zaangażowaniem od lat wdrażają fundusze w regionach.** Perspektywa niewystarczających środków na zapewnienie finansowania potencjału administracyjnego, powoduje obawy pracowników o utrzymanie ich miejsc pracy. Zwracamy uwagę, że obecny kształt instytucjonalny w dużej mierze będzie musiał być utrzymany i finansowany po 2028 roku, ze względu na konieczność zakończenia wdrażania obecnej perspektywy, a tym samym wnosimy o zapewnienie finansowania dla tego zadania. **Wygoszodarowanie środków na ten cel w wysokości kilkudziesięciu milionów PLN rocznie w budżetach każdego z województw może stanowić zbyt duże obciążenie dla części regionów. Oczekujemy również przedstawienia propozycji podziału środków PT w sposób niepolegający na uśrednionej wartości PT, tak aby regiony o niższej alokacji nie były poszkodowane.**

Podsumowując poniżej przedstawiam postulaty Konwentu Marszałków RP:

- I. W odniesieniu do perspektywy 2021-2027 Konwent Marszałków RP wnioskuje o:
 - 1) przekazanie na rzecz programów regionalnych środków z budżetu państwa, zapewniających stabilne finansowanie systemu realizacji programów do końca perspektywy 2021-2027.
- II. W odniesieniu do perspektywy 2028-2034 Konwent Marszałków RP zauważa, że:
 - 1) ponieważ pułap alokacji PT ma być obniżony do poziomu 3% stawki ryczałtowej, należy wspierać stanowisko Polski na posiedzenie Subgrupy roboczej Rady UE ds. Wieloletnich Ram Finansowych – Plany Partnerstwa Krajowego i Regionalnego w zakresie zwiększenia ryczałtu na pomoc techniczną z inicjatywy państw członkowskich

KONWENT MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP

przynajmniej do 5%;

- 2) środki wydane na PT nie powinny być zwracane z powodu korekt finansowych lub anulowania zobowiązań w realizowanych projektach (proponowana treść art. 13 ust. 3 projektu przepisów regulujących system wdrażania funduszy europejskich na lata 2028-2034 (tj. Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the European Fund for economic, social and territorial cohesion, agriculture and rural, fisheries and maritime, prosperity and security for the period 2028-2034 and amending Regulation (EU) 2023/955 and Regulation (EU, Euratom) 2024/2509);
- 3) wypłata środków PT jako ryczałt od wydatków certyfikowanych niesie za sobą szereg konsekwencji niekorzystnych i problematycznych, szczególnie w pierwszym okresie wdrażania nowej perspektywy, gdzie należy spodziewać się wysokiego kosztu dostosowawczego do nowych rozwiązań.

Konwent Marszałków RP wnioskuje o przedstawienie informacji w zakresie planowanego systemu realizacji PT w nowej perspektywie 2028-2034 na linii ministerstwo - regiony. Prosimy o informacje nt. koncepcji finansowania systemu wdrażania - w toku rozpoczętych prac nad przygotowaniem Planu Partnerstwa Krajowego i Regionalnego na lata 2028-2034.

Przewodniczący

Konwentu Marszałków Województw RP

Szymon Ogłaza

Stanowisko kieruje się do:

- 1) Pana Donalda Tuska – Prezesa Rady Ministrów
- 2) Pani Katarzyny Pełczyńskiej-Nałęcz – Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

